

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 7/8 (398/399)

1981 Kalėdos

DŽIAUGSMO, RAMYBĖS IR DIEVO PALAIMOS!

Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr. Antanas Deksnys paskelbė laišką su kalėdiniais ir naujametiniiais sveikinimais bei linkėjimais. Kreipdamasis į Vak. Europos lietuvius psalmės žodžiais ("Noriu išgirsti, ką Viešpats Dievas byloja: Jis skelbia ramybę savo žmonėms - savo bičiuliams, visiems, kurie nuoširdžiai į ją grežias". Ps 84,9), ganytojas nurodo į žemės valdovų nesėkmingas pastangas rasti išeitį iš ekonominės krizės, pažaboti infliaciją ir pašalinti atominio karo pavojų. Negerovių, su kuriomis kovojama, šaknų reikia jieškoti žmogaus moralinėje ir visuomeninėje krizėje, ypač jo besaikia-me troškime greit praturtėti materialinėmis gėrybėmis - jo savanaudiškume, kuris reiškiasi ir tarptautinėje plotmėje, tapdamas taikos ardytoju.

Taika daugiausia rūpinasi Bažnyčia. Ji siekia teisingos taikos, kuri patotintų ir žmonių teisingumo alkį. Taikos šūkiu šiandien labai madoje. Tų šūkių priedanga ruošiamos demonstracijos, kurių metu daužomos vitrin-os, padegami automobiliai, žalojami žmonės. Tokie veiksmai nepasitar-nauja taikai.

Laiškas baigiamas nurodymu, kad "Tikroji ramybė ir taika neįgyvendinama vien tik žmonių pastangomis. Ji yra kartu ir Dievo dovana. Kai žmogus ir žmonių valdžios, anot psalmisto, klausys ir norės išgirsti 'ką Viešpats Dievas byloja', tada - 'pasibučiuos taika ir Teisybė.

Žemėje dygs Ištikimybė,

Iš dangaus pažvelgs meiliai Teisybė'. Ps 84,11.

Sveikindamas Jus, Broliai ir Sesės Kristuje, linkiu džiaugsmo ir ramybės švenčiant Kristaus gimimo Šventę, o Naujų Metų proga prašau Dievą suteikti savo palaimą.

Nuoširdžiai Jūsų Kristuje,

+ Antanas Deksnys

Vakarų Europos lietuvių vyskupas

L i n k s m ū š v e n č i ū !

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA sveikina Vokietijos LB Tarybos narius, savo įgaliotinius prie Federal. Vokietijos kraštų vyriausybių, apylinkių vadovus, lituanistinių mokyklų mokytojus, visus LB narius ir kitus INFORMACIJŲ skaitytojus, ypač rėmėjus bei jų šeimas Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga ir nuoširdžiai linki asmeninės laimės, darnaus bendruomeninio darbo ir lietuviško solidarumo 1982.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS KURATORIJOS VALDYBA, MOKYTOJAI ir MOKINIAI Kristaus Gimimo švenčių ir Naujųjų Metų proga nuoširdžiai sveikina Gimnazijos rėmėjus ir jų šeimas, linki sveikatos bei sėkmės ir labai prašo neužmiršti mūsų mokyklos ir 1982.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS,

vykęs 1981 lapkričio 6-8 Romuvoje (Hüttenfeld), nors nebuvo gausus dalyviais (30 asmenų), tačiau susirinko visų Vokietijos lietuvių institucijų bei organizacijų vadovai. Suvažiavime buvo atstovaujamos 11 LB apylinkių, Vokietijos LB Taryba (11 iš 15-kos narių), Valdyba (dalyvavo 4 iš 5-kių narių), 5 jos įgaliotiniai 6-se Vokietijos kraštuose (landuose), Garbės teismas, Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga, 1 vargo mokykla, Vasario 16 gimnazijos direktorius ir jos kuratorija, Lietuvių kultūros institutas, Vokietijos lietuvių moterų klubų federacija ir "Labdara".

Atstovai iš tolimesnių vietovių atvyko iš vakaro - lapkričio 6 popiet. Jie su vietos lietuviais vakaravo Seefeldo svetainėje. Susirinko 22 asmenys. Lapkričio 7-tą 9,15 val. suvažiavimą pasveikinimu atidarė Vokietijos LB Valdybos pirmininkas Jonas K. V a l i ū n a s . Sveikinimo žodžius tarė ir Vasario 16 gimnazijos kuratorijos pirmininkas tėvas Alf. B e r n a t o - n i s bei "Labdaros" pirmininkas Jonas G l e m ž a . Pirmasis suvažiavime pasigedo jaunimo. Pranešė apie vykstančius į pabaltiečių jaunimo sąskrydį Annaberge (Bonn) keturis Mūncheno lietuvius jaunuolius š.m. spalio 30 netoli Bonnos išstikusią skaudžią auto avariją, kurios metu visi 4 labai sunkiai sužeisti, ir siūlė pasiūsti jiems užuojautą raštu su visų suvažiavimo dalyvių parašais. Po suvažiavimo užuojautas Jūratei Barasaitei, Danutei Barūnaitei, dr.Sauliui Girniui ir Kristinai Pauliukevičiūtei (visi Vokietijos LB Mūncheno apylinkės nariai) į ligonines nuvežė ir asmeniškai įteikė Alina Grinienė. Tėv.Bernatonis pasidžiaugė pagerėjusia finansine mūsų gimnazijos padėtimi, tačiau paramos ji ir toliau reikalinga. Kvietė verbuoti mokinius, ypač tarp naujai iš Lietuvos atvykstančių repatriantų.

J.Glemža pastebėjo, kad "Labdara" varo svarbų LB darbų barą. Atkreipė dėmesį į paramos reikalingus Lenkijos ir Brazilijos lietuvius moksleivius.

Suvažiavimui pirmininkauti išrinktas VLB Memmingeno apylinkės pirmininkas Kasparas R a d z e v i č i u s , sekretoriauti - J. L u k o š i u s .

Paskaita apie Lietuvių bendruomenės tikslus ir priemones jiems įgyvendinti skaitė Vokietijos LB Valdybos p i r m i n i n k a s J. K. V a l i ū n a s . Anot jo, mūsų organizacijos šaknų reikia jieškoti 1932 nepriklausomoj Lietuvoj įkurtoj Draugioj užsienio lietuviams remti. Vak.Vokietijoje lietuvių organizavimasis prasidėjo tuoj po pastarojo karo. 1946 Hanau stovykloje įsteigta Vokietijos lietuvių tremtinių bendruomenė.

1949 birželio 14 VLIKas paskelbė Lietuvių chartą, kurioje surašyti Pasaulio lietuvių bendruomenės pradai. Tai lietuvių biblija. Tuos principus kalbėtojas aptarė atskirai. Pirmu mūsų uždaviniu statė lietuvybės išlaikymą. Pagrindinį vaidmenį čia vaidina kalba. Ir Lietuvių chartos 3 str. skaitome: "Kalba yra stipriausias tautinės bendruomenės ryšys. Lietuvių kalba lietuviui yra tautinė garbė". Sunku įsivaizduoti gerą lietuvį, nekalbantį lietuviškai.

Taip pat svarbus veiksnys tautiškumo išlaikyme yra lietuviška šeima. Sunku išauklėti vaikus lietuviiais mišriose šeimose. Joms į pagalbą ateina Vasario 16 gimnazija. Ir prelegento du sūnūs yra baigę šią mokyklą, o duktė - šių metų abiturientė.

Pirmoji pasaulio lietuvių bendruomenė įsisteigė Vokietijoje 1949. Iš Vokietijos į kitas šalis emigravę lietuviai jos idėją įgyvendino tenykščiuose kraštuose.

Kaip mums sekasi išlaikyti lietuvybę Vokietijoje? Ar tebesame susipratę lietuviai? 1968 įvyko LB narių perregistravimas. Dalis tautiečių nesuprantamais sumetimais atsisakė pasirašyti pareiškimus, patvirtinančius jų narystę. Šiame krašte turime keliolika tūkstančių lietuvių ir tik apie tūkstantį pilnateisių LB narių. Sako, galiu būti lietuviu ir nepriklausydamas LB. Žinoma, kad LB nesuteikia ir neatima lietuvybės, o tik padeda ją išlaikyti. Kai visi esame vienoj krūvoj, tada lengviau ir lietuvybę žlugdančius veiksmus nugaldėti. Be LB nebūtume turėję nei Vasario 16 gimnazijos. Bet

ar mes ta mokykla pasinaudojame? Lietuvių vaikų Vokietijoje yra daug, bet daugumas tėvų siunčia juos į vokiečių mokyklas. Savos mokyklos mes nevertiname. Ją vertina ir jos mums pavydi svetimtaučiai.

Vasario 16 gimnazija suteikia puikią galimybę mišrioms šeimoms išugdyti savo vaikus lietuviais. Jei ji turėtų du ar tris kartus daugiau mokinių, padėtis žymiai pagerėtų. Prelegentas stebėjosi, kad yra tautiečių, per rinkimus drįsusių kandidatuoti į Vokietijos LB Tarybą, bet savo vaikų ne-siunčiančių į lietuvišką mokyklą. Baigdamas jis sakė, jog svarbiausias paskaitos tikslas buves pabelsti į lietuviškų ir mišrių šeimų sąžines, kad susirūpintų savo atžalyno išlaikymu lietuviais.

Po paskaitos svarstytos prelegento iškeltos mintys. Bandyta išsiaiškinti priežastys, kurios daugelį tautiečių sulaiko nuo stojimo į LB. Privačiuose pasikalbėjimuose minimi išsisukinėjimai nėra įtikinantys. Kai kurie darbuotojai sakėsi patyrę, jog lietuvių visuomenėje skleidžiami gandai, kad stojantieji į LB turės sunkumų gauti leidimus važiuoti į Lietuvą. Kelionių į Lietuvą praktika tų gandų nepatvirtina.

Visi sutiko, kad lietuviškos išlaikymo labai svarbų vaidmenį šalia šeimos vaidina lietuviška mokykla. Tikra laimė, kad turime Vasario 16 gimnaziją. Tačiau visoje Vokietijoje veikia tik vienas liet. vaikų darželis ir viena vargo mokyklėlė Mūnchene. Dar būtų vaikų vargo mokyklai Memmingene, bet ten neatsiranda mokytojos.

Nemenka svarba tenka vaikų vasaros stovykloms. Aišku, kad per dvi ar tris savaites neįmanoma išmokyti vaikučių lietuviškai, tačiau ten jie susipažįsta su mūsų gimnazija ir su lietuviška aplinka, išmoksta lietuviškų dainų ir šokių. Ateinančią vasarą bus bandoma suruošti liet. vaikų vasaros stovykla ir Bavarijoje.

Svarstyta ir visų Vokietijoje gyvenančių lietuvių sąrašų sudarymas. Kai kurios apylinkės jų ribose gyvenančių tautiečių sąrašus turi, tačiau maža iš jų nauda. Pilnus visos Vokietijos lietuvių sąrašus sudaryti neįmanoma.

Ryšiams su tautiečiais palaikyti svarbūs dažnesni pobūviai, nors ir su menka programėle arba kad ir be jos. Aiškintasi skirtumas tarp tautybės ir pilietybės. Pilietybę galima keisti, o tautybę įgimta. Tautybę Lietuvių charta taip aptaria: "Žmogus turi prigimtąją teisę laisvai išpažinti ir ugdyti savo tautybę" (2str.). Vokietis Sauerweinas dar praeitame šimtmety dėjo į lietuvių lūpas drąsinančius žodžius: "Lietuviais esame mes gimę, lietuviomis norime ir būt. Tą garbę gavome užgimę, tai ir neturim leisti jai žūt." Nė vienas lietuvis pokarinėje Vak. Vokietijoje dėl savo tautybės nėra nukentėjęs.

Kalbėtasi ir apie liet. knygų ir laikraščių platinimą, ypač vaikiškos literatūros. Konstatuota, kad vaikiškos spaudos poreikavimas Vokietijoje labai menkas. Pirmiausia reikia išmokyti vaikus lietuviškai skaityti:

Popietinis prelegentas - Vokietijos LB Valdybos pirmininko pavaduotojas Vingaudas J. D a m i j o n a i t i s - pateikė Vokietijos LB Valdybos veiklos apžvalgą. Pr. metais išrinkta Vokietijos LB Taryba trejiems metams. Kasmet ji renka VLB Valdybą. Dabartinė Valdyba išrinkta š. m. kovo 14 iš penkių narių. Į Valdybą įeina ir VLJS pirmininkas. (Tarybos ir Valdybos sudėtys praneštos š. m. INFORMACIJU 1/2 Nr.)

Vokietijos LB Valdybos metinė apyvarta yra apie 50.000 DM. Pusė šios sumos sudaro vokiečių valdžios parama.

Vokietijos LB įregistruotos 32 apylinkės. Iš jų dvi (Burgsteinfurto ir Dillingeno) jau mirusios dėl stokos narių, o 4-rios mažai gyvybės ženklų terodo. Jas bus dar stengiamasi atgaivinti.

Prieš suvažiavimą visoms apylinkėms išsiuntinėta anketa su 14 klausimų. Atsakymus su statistiniais paskutinių metų veiklos duomenimis atsiuntė 12 apylinkių, turinčių daugiau negu 1/3 visų VLB narių. 6 apylinkės atsiuntė ir platesnius savo veiklos aprašymus. 4-rių anketas atsakusių apylinkių vadovybės išrinktos prieš porą metų. Prie veikliausių apylinkių priskirti-

nos Mūncheno, Memmingeno, Romuvos ir dar viena kita. Pusė apylinkių neruošia jokių viešų renginių. Apie kai kurias apylinkes žinoma, kad jos veikia, bet su savo veikla kažkodėl nesigarsina.

Iš apylinkėse gyvenančių lietuvių tik 1/3 - 1/4 priklauso LB. Daugelis vadovų skundžiasi, kad sunku išrinkti solidarumo įnašus. Nemaža ir tokių apylinkių, kurių nariai yra beveik išimtinai seni žmonės.

Vokietijos LB Valdyba atstovauja šio krašto lietuviams ir rūpinasi jų reikalais; pirmiausia, žinoma, LB narių reikalais. Ji ruošia ir įvairius renginius. Šiomet suruoštas plataus masto Vasario 16 minėjimas kartu su Vasario 16 gimnazijos 30 metų sukaktimi, masinių lietuvių trėmimų į Sibirą pradžios 40 metų sukaktis birželio mėnesį, trijų savaitinių liet. vaikų vasaros stovykla liepos-rugpjūčio mėn. ir šis LB darbuotojų suvažiavimas. Atskiri Valdybos nariai daug prisidėjo prie Vasario 16 gimnazijos buv. mokinių bei darbuotojų suvažiavimo liepos mėn. ir Europos liet. jaunimo stovyklos suruošimo liepos-rugpjūčio mėn. Romuvoje. LB Valdybos iniciatyvai priklauso ir Lietuvių kultūros instituto įkūrimas.

Kurią vietą Vokietijos LB užima Pasaulio LB šeimoje? Jei spręsti iš mums skirtų atstovų skaičiaus būsimajame VI-me PLB Seime 1983, tai labai gerą, būtent 4-tą vietą. 1-oji vieta tenka JAV-bėms, 2-ji Kanadai, 3-ji Australijai. Tokių pat atstovų skaičių kaip ir Vokietija į VI PLB Seimą galės pasiųsti Argentina ir Brazilija. Kiti kraštai mažesni.

Vasario 16 gimnazijos veiklą apibūdino jos direktorius Jonas K a v a l i ū n ā s . Šiais metais mūsų mokykla atšventė 30 metų sukaktį. Jos per tris dešimtmečius nueitas kelias aprašytas "Pasaulio lietuvių" Nr.6-7 (1981 birželio-liepos mėn.). Kas jo nėra skaitęs, gali pasiimti nuo prezidiumo stalo. Ten padėti egzemplioriai skirti Vokietijos LB darbuotojams kaip atsilyginimas už teikiamą paramą.

Mokinių skaičius nuo 80 prieš penketą metų buvo kritęs žemiau 60 pr. metais. Šių mokslo metų pradžioje jis pakilo ir dabar turime 66 mokinius. Juos moko 22 mokytojai, iš kurių tik 12 (11 lietuvių ir 1 vokiečių) dirba pilnu etatu. Šių mokslo metų pradžioje pasikeitė pusė mokytojų. Atėjo 11 naujų. Mergaičių bendrabučio vedėja buvo M.Šmitienė-Dambriūnaitė, o nuo š.m.lapkričio 1 jos pareigas perėmė Jūratė Lemkienė. Jos pavaduotoja yra mokyt. Dalia Grybinaitė. Berniukų bendrabučio vedėjas yra Vilius Lemkė, o jo pavaduotojas - Mečys Buivys. Palaikomi glaudūs ryšiai su tėvais. Kas du mėnesiai jiems siunčiami vaikų pažymiai. Informuojama ir lietuviškoji visuomenė. Apie mūsų gimnaziją kai kurie laikraščiai net vedamuosius yra išsispausdinę. Gera informacija skatina tautiečius daugiau aukoti.

Gimnazijos patalpos ir aplinka tvarkomos talkos būdu. Gražiai išdažyta valgyklos salė, abiejų bendrabučių kambariai, sutaisyti vamzdžiai lietui nuo mergaičių bendrabučio stogo nutekėti. 8591 LS Schwetzingeno lietuvių kuopos vyrai pastatė naują vielų tvorą, sutaisė seną mūro tvorą. Tėv. Alfonsas Bernatonis dovanojo berniukų bendrabučiu spalvotą televizorių. Įrengta skaitykla, kataloguojamos knygos. Lietuvių visuomenė bus prašoma aukų mokinių Kalėdų eglutei ir gimnazijai. Jei tautiečiai į prašymą gyvai reaguos, tikimasi šiuos metus baigti be skolų.

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos valdybos vicepirmininkė Ramunė B u i v i ē n ē p a i n f o r m a v o a p i e j a u n i m o v e i k l ą . Romuvoje š.m.gegužės pradžioje suruoštas suvažiavimas su rally, paskaitomis ir talentų pasirodymu. Liepos-rugpjūčio mėn. ten pat įvyko liet. jaunimo stovykla. Praeitą savaitgalį pabaltiečių jaunimo sąskrydžio metu (lapkričio 1) įvyko VLJS visuotinis susirinkimas. Išrinkta nauja valdyba: pirmininkas Kestutis Ivinskis, vicepirmininkė Ramunė Buivienė, išdininkė Živilė Vilčińskaite ir sekretorius Rimas Gumuliauskas.

Lapkričio 22 L. Brežnevo lankymosi proga vokiečių krikščioniškas jaunimas (Junge Union) ruošia Bonnoje demonstraciją, kurioje pasižadėjo dalyvauti ir VLJS. Ji kviečia prisidėti visus lietuvius. Suvažiavimas, apsvarstes šį kvietimą, nutarė paruošti šiuo ir kitais klausimais rezoliuciją.

Vyr. mokytojas Vincas Bartuševičius suteikė žinių apie Lietuvos kultūros institutą, jo uždavinius ir darbo barus, būtent - lietuvių kultūrinės dokumentacijos rinkimą, jos saugojimą, kultūros kūrėjų organizavimą, kultūrinių ryšių su vokiečiais ir kitomis tautybėmis mezgimą bei puoselėjimą, jų informavimą. Patalpas tikimasi gauti iš Vokietijos LB Romuvoje. Čia galėtų rasti vietas ir LB apylinkių senos bylos.

Po vakarienes dalyviai žiūrėjo mokinio Roberto Slaviko rodomas spalvotas skaidres iš Vasario 16 gimnazijos gyvenimo, mokytojo A.Weigelio spalvotą garsinį filmą apie gimnazijos 30-čio minėjimą ir pr.vasarą vokiečių televizijoje rodytą filmą apie Vasario 16 gimnazijos kasdieną ir remonto reikalingą Rennhofo pilį, kurioje yra berniukų bendrabutis.

Vėlyvesnė vakaro dalis praėjo užkandžiaujant ir girkšnojant, šnekučiuojantis ir dainuojant.

Sekmadienį (lapkričio 8) po pusryčių įvertintas suvažiavimas, apsvarstytos ir priimtos šios rezoliucijos:

"Vokietijos lietuvių bendruomenės darbuotojų suvažiavimas, įvykęs 1981 lapkričio 6-8 Vasario 16 gimnazijoje Hüttenfelde, apsvarstęs padėtį šio krašto lietuviuose ir siekdamas užtikrinti lietuviybės išlaikymą, išklaušęs Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pranešimą apie š.m.lapkričio 22 Bonnoje ruošiamą demonstraciją Sovietų Sąjungos diktatoriaus Leonido Brežnevo lankymosi progą, nutarė:

- 1) pritarti Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos iniciatyvai ir kviesti visus tautiečius kuo gausiausiai demonstracijoje dalyvauti;
- 2) paraginti visus tautiečius stoti pilnateisiais nariais į Vokietijos lietuvių bendruomenės gretas;
- 3) kviesti šio krašto lietuvių kilmės gyventojus siųsti savo vaikus į Vasario 16 gimnaziją, kur jie lietuviškai mokomi ir tautiškai bei krikščioniškai auklėjami ir
- 4) prašyti remti gimnaziją finansiškai ir morališkai, kad būtų užtikrintas jos ilgalaikis gyvavimas."

Neskubėję į namus suvažiavimo dalyviai, atsilankė į mokinių pamaldas. Šv. mišias aukojo ir pamokslą pasakė kun.J.Dėdinas, į maldas įpindamas ir prašymą laiminti LB vadovų darbus ir gimnazijos rėmėjus. Pakiliau negu eiliniaais sekmadieniais skambėjo lietuviškos giesmės.

Po skanių ir sočių pietų gimnazijos valgykloje ir paskutiniai suvažiavimo dalyviai išsiskirstė namų link.

----- xXx -----

PAŠVENTINTAS DAKTARO JONO GRINIAUS ANTKAPIS

Švenčiant pirmąsias mirties metines, 1981 lapkričio 15, dalyvaujant per 60 artimesnių velionio draugų bei gerbėjų iš Vokietijos, Šveicarijos ir Švedijos, Westfriedhof kapinėse Mūnchene atidengtas ir pašventintas originalus paminklinis antkapis prof.dr.Jonui Griniui prisiminti ir pagerbti. Iškilmės pradėtos 10,15 val. prel.dr.Jono Avižo aukotomis šv. mišiomis Ludwigsfeldo bažnytelėje, kur ilgesnį laiką gyveno Griniai ir daugelis kitų Mūncheno lietuvių. Gedulo nuotaiką sustiprino giedamos giesmės: Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė, Lydek mus žingsnį, Viešpaties angelas, Marija, Marija.

Pamoksle prelatas priminė skaitytus Evangelijos žodžius, kad vieną kartą visi turėsime duoti atskaitomybę iš to, kaip naudojomes Dievo mums duotais talentais. Esame pakeliui į tą dieną. Mūsų ryšiai su mirusiais nėra nutrūkę. Žmogiškas atsakymas į santykiavimo su mirusiais klausimą - jie ir mirę gyvena savo darbais ir daro įtaką gyviesiems. Krikščioniškas atsakymas - mirusieji bus prikelti amžinam gyvenimui. Jie yra Dievo rankoje. Meldamiesi už mirusius, giedame ir vilties prisikelti giesmę. Per šv. mišias siunčiame meilės auką už mirusius į amžinybę.

Po pamaldų visi nuvažiavo į Westfriedhof ir susirinko prie dr.Griniaus kapo. Čia vienas antkapio pastatymo organizatorių - Vincas N a t k e v i - Č i u s , M.A. (antras organizatorius - Jurgis Barasas) paaiškino, kad šis paminklas atsirado našlės A l i n o s rūpesčiu. Jo autorius - skulptorius A.Mončys iš Paryžiaus. Jis suprojektavo barokinę vingiuotų linijų koloną, užtinkamą barokinio stiliaus bažnyčiose ir kitur. Viršuje akis su rūpintojėliu. Tuo norėta pasakyti, kad velionis žvelgė į pasaulį rūpintojėlio akimis. Dr.Grinius buvo baroko dvasios gerbėjas. Jis domėjosi prancūzų XVII a. rašytojais bei menu ir savo kritikose mūsų rašytojus dažnai su jais lyginavo.

Nesvetimas Mūncheno lietuviams yra velionio palyginimas su rūpintojėliu. Kaip jis rūpinosi ne tik mūsų kultūra ir organizacijomis, bet ir žmonėmis, liudija kad ir šis faktas. Kai velionis po ilgesnio rentos laukimo gavo didesnę išmokėjimą, aplankė visus Ludwigsfeldo lietuvius ir įteikė kiekvienam po 50 DM. Ypač brangi dr.Griniui buvo lietuviška spauda.

Kalbėtojas perdavė susirinkusiems skulpt.Mončio ir paminklo dirbėjo sveikinimus; J.Baraso ir savo vardu dėkojo aukotojams, kurių parama įgalino pastatyti paminklą, kainavusį per 7.000 DM.

VLB Mūncheno apylinkės pirmininkas dipl.inž.R. H e r m a n a s sakė, kad dr.Griniaus mirtis yra didelis nuostolis ne tik Mūncheno lietuviams, bet ir visai mūsų kultūrai. Velionis čia buvo žinomas ne tik kaip rašytojas ir mokslininkas, bet ir kaip mielas žmogus, dalyvavęs visuose lietuvių renginiuose. Reiškė užuojautą našlei Alinai.

Sugiedojus Viešpaties angelas, Alina G r i n i e n ė padėjo už velionio pagerbimą ir pakvietė visus į prie kapinių esantį restoraną pietų.

Per pietus dr.Kajetonas J. Č e g i n s k a s kalbėjo, kad velionis jam Dievo duotus talentus išnaudojo iki maksimumo. Savo darbais jis pasistatė didingesnį paminklą negu ką tik pašventintasis. Pranešė, kad buvęs dr.Griniaus mokytojas ir vėliau kolega prof.J.Eretas (Basel) rašo apie jį veikalą. Jis prašo medžiagos apie 1952-1955 laikotarpį, kai velionis Strassburge Laisvosios Europos kolegijoje buvo lietuvių studentų grupės globėju. Gyveno mieste, pietavo kartu su studentais universiteto valgykloje, vakarais skaitė paskaitas, kurias labai kruopščiai paruošdavo. Supažindino studentus su Lietuvos istorija, jos kultūra. Kvietė paskaitininkais ir kitus liet. mokslininkus, kaip istoriką prof.dr.Z.Ivinskį, filosofą prof.dr.A.Maceiną. Dr.Grinius stengėsi ugdyti savo auklėtiniuose visuomeninę dvasią, bet tai jam tik dalinai pasisekė.

Vasario 16 gimnazijos direktorius J. K a v a l i ū n a s pastebėjo, kad daugelį dr.Griniaus mokytojų ir kolegų priglaudė šalta Rusijos žemė, kiti mirė JAV-bėse, o jis pasilikotarp mūsų. Čia gyvena jo našlė Alina, čia jo bičiuliai ir gerbėjai. Velionis buvo tikintis žmogus. Jo stiprų tikėjimą ir savo įsitikinimą išreiškėme šiandien per šv.mišias, giedodami - Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė...

Vokietijos LB Tarybos prezidiumo vicepirmininkas J. L u k o š i u s pažymėjo, kad velionio rūpesčiu vaiku ir veiklos lauku buvo Vokietijos LB. Dr. Grinius stovėjo prie jos lopšio ir vėliau ėjo vadovaujamas pareigas: visą laiką buvo renkamas į Vokietijos LB Tarybą, 1969-1975 ir nuo 1978 iki mirties buvo Tarybos prezidiumo pirmininku, 1959 ir 1976 - Valdybos narys, 1967 ir 1968 - Garbės teismo narys ir referentas visuomeniniams reikalams nuo tos referentūros įsteigimo iki mirties.

Velionis buvo giliai tikintis krikščionis. Prel.dr.Aviža šiandien pamoksle gražiai aptarė mirusiųjų ryšį su gyvaisiais. Tikėkime, kad dr.Grinius ir iš anapus nesiliaus rūpinęsis mūsų Bendruomene.

Per pietus Alina Grinienė visą laiką bėgiojo nuo vieno stalo prie kito, žiūrėdama, kad niekam nieko netrūktų. Atsisveikindama, kiekvienam asmeniškai dėkojo už atvykimą ir prisidėjimą prie jos velionio vyro pagerbimo. Išsiskirstydami namo, svečiai paliko dr.Griniaus kapą su antkapiu našlės Alinos, ištikimai visą gyvenimą lydėjusios velionį vyrą, globai ir priežiūrai, žinodami, kad tai nebus jai jokia našta.

M ū n c h e n

Į Bavarijos sostinės LB apylinkės visuotinį narių susirinkimą š.m. lapkričio 28 atvyko 18 narių. Apylinkės pirmininkas dipl.inž.R.Hermanas, tardamas atidarymo žodį, paminėjo ir Lietuvos kariuomenės atkūrimo 63-iasias metines. Susirinkimui pirmininkavo Vyt.Paškauskas, sekretoriavo V.Karužienė.

Apylinkės veiklą apžvelgė jos pirmininkas R.Hermanas. Revizorius V.Paškauskas perskaitė kontrolės komisijos aktą. Atskaitomybė vesta tvarkingai. Renkant naują vadovybę, Valdybos pirmininkas dipl.inž.R.Hermanas ir sekretorė Alina Grinienė priprašyti dirbti tose pareigose ir sekančią kadenciją. Iždininku vietoje į Vasario 16 gimnaziją išvykusio Mečio Bui-esantieji nariai - V.Paškauskas ir P.Česūnas. Trečiu nariu išrinkta V. Karužienė.

Su entuziazmu sutiktas A.Grinienės siūlymas įsteigti Vasario 16 gimnazijai remti būrelį, kurio nariai kas mėnesį aukotų bent po 5 DM. Visi čia pat įsirašė būrelio nariais.

Müncheno LB apylinkę ir jos RATUKĄ ištiko d i d e l ė n e l a i m ė. Jūratė Barasaitė, Danutė Barūnaitė, Kristina Pauliukevičiūtė ir dr.Saulius Girnius, š.m. spalio 30,vykdami vienu automobiliu į pabaltiečių ir Vokietijos lietuvių jaunimo suvažiavimą, vakare lyjant autostradoje prie Bad Neuenahro (netoli Bonnos) dideliu greičiu atsitrenkė į staigiai sustojusį sunkvežimį. Visi keleiviai labai sunkiai sužeisti: sutrenktos galvos, sulaužyti kaulai, neteko sąmonės. Kai kurie tik po ilgesnio laiko atsigavo. Visi buvo operuoti. J.Barasaitė ir Kr.Pauliukevičiūtė paguldytos į ligoninę Bad Neuenahre, o D.Barūnaitė ir dr.Girnius atvežti į chirurginę universiteto kliniką Venusberge (Bonn). Sveikimas pareikalaus ilgesnio laiko. Pirmoji ligoninę apleido Kr.Pauliukevičiūtė gruodžio 4.

Lapkričio 21 RATUKAS gražiai pasirodė 8-ių tautybių renginy Susitikimo namuose "Osteuropa singt, spielt und tanzt". Šoko tik 4 poros - trūko sužeistųjų.

Vėlinių proga VLB Müncheno apylinkės valdyba paskelbė trijų puslapių bendralaiškį Nr.6. Jame išspausdintas straipsnis apie Vėlines ir plati kronika. Iš jos sužinome, kad buvę "ratukininkai" dipl.inžinieriai Rita Pauliukevičiūtė ir Manfredas Kneipas iš Müncheno išsikėlė į Mermuthą prie Koblenzo ir ten rugsėjo 26 iškėlė savo vestuves; kad rugsėjo 19 buvo paminėta tautos šventė; kad Lietuvių moterų klubas spalio 10 suruošė "lietuvišką oktoberfestą", o mokyt.Ingrida Suokaitė - koliažo paveikslų parodą; kad Müncheno liet.vaikų darželiui vadovauja Audronė Ederienė, ir kt.

Jau leidžiamas bendralaiškis Nr.7. Jis bus šventinis ir šiemet paskutinis.

S t u t t g a r t

Spalio 4 (sekmadienis) buvo skirta lietuvių ir žydų santykiams aptarti. Už tų santykių pagerinimą ir buvo melstasi per kun.K.Senkaus aukojamas šv.mišias. Pamoksle jis pabrėžė kiekvieno žmogaus, kaip Dievo kūrinio, neįkainojamą vertę.

Susirinkimą atidarė VLB Stuttgarto apylinkės pirmininkas dr.J.Norkaitis. Rūpestingai paruošta paskaita skaitė dr.med.Stasys Š e r e i k a .

Pradžioje prelegentas pastebėjo, kad žydai visur gyvena uždara gyvenimą. Iš čia ir tas įtarumas bei neapykanta. Mūsų spaudoje apie žydus buvo mažai rašoma. Tik kai "Tėviškės žiburiai" 1980 paskelbė Lietuvos žydų draugijos Izraelyje pirmininko Jokūbo Oleiskio atsakymą į kun.Prunskio (ALTos informacijos vedėjo) laišką, tylai buvo padarytas galas.

J.Oleiskis kaltinimą lietuviams formulavo klausimu: "Ar Jūs pašalinote prakeiktuosius (t.y. žydų žudikus) iš savo tarpo? Jūsų stovykla yra nešvari ir Jūs esate ekskomunikuoti". Prelegentas manė, kad kaltinimas pagrįstas.

Kiek gi lietuvių dalyvavo žydų naikinime? G.Reitlinger knygoje "The Final Solution" mini 335-ių lietuvių policininkų dalinį, naikinusį žydus Varšuvos gete. Vėlesni autoriai apie tą dalinį nebekalba. Galbūt jo ir nebuvo. Bet Lietuvoje žydus šaudė tikrai daugiau mūsų žmonių, negu minėtieji 335 policininkai. Kai kurie jų yra mūsų tarpe ir mes jų neišduodame teisingumo organams.

Krikščionių teologija kolektyvinės kaltės nepripažįsta, gi Senasis Testamentas apie ją kalba. Juo yra pagrįstas ir Oleiskio kaltinimas. Josuos knygos 7-me skyriuje pasakojama apie izraelitą Achana, pasisavinusį ir paslėpusį karo grobio lobį. Dievas už tai nubaudė Izraelį 3.000 jo karių sunaikinimu. Tauta tik tada atgavo Dievo malonę, kai Achanas pripažino savo kaltę ir buvo su visa šeima akmenimis užmuštas. Tokius atvejus žino ir medicina: kai vienas kūno narys serga, kenčia visas organizmas.

Bet Simon Wiesenthal kolektyvinę atsakomybę atmeta (žr."Welt am Sonntag" 1981.IX.20). Ir jis remiasi Sen.Testamentu. Abraomas prašė Dievą nenaikinti Sodomo ir Gomoros miesto, nes jame gali būti koks teisingasis.

Dr.Šereika sutinka su J.Oleiskiu, kad esame praradę Dievo malonę dėl lietuvių dalyvavimo žydų žudyme. Ta kaltė gali slėgti ateinančias kartas. Jei norime išvengti Dievo bausmės, turime jį ieškoti susitaikinimo su žydų tauta ir siekti atleidimo. Pradžiai reiktų, kad didžiųjų mūsų organizacijų vadovai oficialiai pareikštų apgailėstavimą dėl 1941 Lietuvoje vykusio žydų žudymo ir pasmerktų visus, kurie tose žudynėse dalyvavo ar prie jų prisidėjo.

Diskusijose dalyvavo keletas klausytojų. J.Glemža nurodė, kad ne visur Lietuvoje žydai buvo naikinami, pav.Kupišky. Dr.M.Baublys priminė žydų šaudymą "Lietūkio" garaže Kaune. Žudynėse dalyvavo psichiškai nesveiki žmonės-iškrypėliai. Žydų žudymą organizavo vokiečiai, o lietuviai buvo tik parankiniai. Buvo daug žydus gelbėjusių lietuvių. Tarp lietuvių studentų Kaune buvo užsimaskavusių žydų ir jų niekas neišdavė. Į Lietuvą naikinti žydai buvo vežami ir iš kitų kraštų. Per karą reikėjo griežčiau atsiriboti nuo žydšaudžių, tačiau kažin ar vertėtų po karo juos išdavinėti.

W.Sartouras pastebėjo, kad Lietuvoje darbuosite ne tik vokiečių ir lietuvių "ypatingos komandos" žydams naikinti. Buvo jų ir kitų tautybių (ukrainiečių ir kt.). Kiti kalbėtojai priminė, kad už žydų rėmimą ir gelbėjimą grėsė didelės bausmės. Dr.J.Norkaitis atkreipė dėmesį, kad per praėjusį karą Lietuva buvo okupuota. Lietuvių tauta jokio balso neturėjo, todėl ji ir negali būti kaltinama už žydų žudymą. Gali būti kalba tik apie individualią atsakomybę.

B a d Z w i s c h e n a h n lapkričio 8

LB apylinkės nariai/buvo suėję visuotinio susirinkimo. Pirmininkavo O.Krauzė, sekretoriavo A.Fabijan. Susikaupimo minute pagerbtas prieš pusantro mėnesio miręs šios apylinkės narys mokyt.W.Kiminas.

Apylinkės veiklą pranešė pirmininkas P.Kazirskis. Apylinkė turi nemažą knygynėlį ir muzikos plokštelių rinkinį. Knygos ir plokštelės skolinamos naudotis. Siūlė aukomis paremti "Labdaros" veiklą. Į naują valdybą išrinkti taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas Algirdas Šaltys, senj., sekretorius O.Krauzė ir išdininkė V.Kazirskienė. Kontrolierium tapo P.Kazirskis, vadovavęs šiai apylinkėi 22 metus, bet dėl susilpnėjusios sveikatos atsiskęs į naują valdybą kandidatuoti.

M e m m i n g e n

Lapkričio 22 memmingeniškiai buvo susirinkę Kultūros namuose pasimatyti su viešnia iš tolimos Punsko apylinkės. Jų pasikviesta Teresė J a n u š k a i t ė papasakojo apie Punsko bei Seinų lietuvių gyvenimą, jų organizacijas, jų gimnaziją Punske, apie bendrabučio išlaikymą, apie kovas dėl lietuviškų pamaldų Seinuose, apie vienkartinę lietuvišką pamaldą katedroje, pasirodžius svečiams iš Romos.

Susirinkimą atidarydamas ir viešnią visų vardu pasveikindamas, LB apylinkės pirmininkas K.Radzevičius priminė, kad lietuvių gyvenimu Suvalkų trikampyje memmingeniškiai labai domisi. Iš viešnios pasakojimo paaiškėjo, kad lenkų vyriausybė sunkumų nedaranti ir lietuvius remianti, ir kad bėdų lietuviai turi su bažnytiniais vadovais lenkais. Viešnia atsakinėjo į daugybę klausimų, nes susidomėjimas buvo didelis.

Prisiminus pasunkėjusią ūkinę būklę Lenkijoje bei žinant, kad ir vokiečių bažnytinės bei kitokios organizacijos siunčia paketėlius į Lenkiją, memmingeniškiai savo viešniai paremti sudėjo penkis šimtus su viršum DM.Viešnia yra kilusi iš didelės lietuvių šeimos (11 asmenų), puikiai kalba lietuviškai, yra baigusi lietuvių gimnaziją ir mokiusis aukštesnėje mokykloje.

Pobūvis negalėjo apsieiti be vaišių. Susirinkusieji vaišinosi G.Januškienės, B.Michailovienės, K.Jurgaitienės pyragais bei kava ir ilgai šnekučiavosi su viešnia. Be to, pasižiūrėjo ir buvusių "įamžintų" minėjimų Memmingene: dviejų filmų - iš praėjusių metų Vasario 16-tos ir šių metų birželio sukakčių minėjimo, dalyvaujant J.E. vyskupui A.Deksniui, laikui siam iškilmingas pamaldas. Ta proga Memmingene buvo atšvestas ir vyskupo jubiliejus, dalyvaujant ir svečiams vokiečiams bei Memmingeno miesto burmistrui. Jis buvo sužavėtas lietuvių giedojimu.

Panašiai apie memmingeniškių giedojimą atsiliepė ir viešnia iš Punsko, kitą dieną dalyvavusi pamaldose. Taip gražiai lietuviškai giedant ji dar nebuvo girdėjusi. Po pamaldų su ja koplyčioje atsisveikinant, buvo prašyta perduoti Memmingeno lietuvių linkėjimus tenyščiams lietuviams bei prašant melstis vieni už kitus.

Ta proga pora žodžių apie filme "įamžinta", bet dar niekur negarsintą š. m. birželio 21 Memmingene surengtą vysk.Antano Deksnio 50 metų kunigystės ir 75 metų amžiaus sukakties bei masinių trėmimų į Sibirą pradžios 1941 minėjimą. Tą dieną Memmingene buvo paskleisti tūkstančiai spausdintų lapelių, informuojančių apie padėtį Lietuvoje ir skatinančių padėti jai malda ir veikla. Dviguboje sukaktyje, puikiai suorganizuotoje ir pravestoje tiek bažnyčioje, tiek vėliau salėje, dalyvavo ne tik vietos ir iš toliau atvykę lietuviai (iš Mūncheno, Bad Wōrishofeno, Vasario 16 gimnazijos ir kt.), bet ir Memmingeno vokiečių dvasiškijos bei visuomenės atstovai, pasakydami kalbas. Memmingeno burmistras dr.Holzinger atvirai pareiškė, kad ne tik sovietai, bet ir vokiečiai yra kalti dėl Lietuvą ištikusios tragedijos.

Paskelbę šiuos metus Vasario 16 gimnazijos metais, jau surinko šiemet 1.350 DM. Memmingeniškiai yra pasiryžę ir toliau gimnaziją remti - įrengti berniukų bendrabutyje vieną kambarį. O prieš porą savaitių padovanojo ir siuvamą mašiną, kurios gimnazijai labai reikėjo.

Pasigėrėtiną veiklą Memmingeno lietuviai yra išvystę, vadovaujami veiklaus LB apylinkės pirmininko Kasparo R a d z e v i č i a u s , visur padedant kun. Augustinui R u b i k u i bei kitiems talkininkams.

----- xxX -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

K a l ė d ų a t o s t o g o s

prasideda gruodžio 19. Tą dieną mokiniai išvažinėja namo. Po atostogų grįžta į bendrabutį 1982 sausio 10. Pamokos prasideda sausio 11.

AUKŠTIEJI SVEČIAI IŠ BONNOS IR STUTTGARTO

š.m. gruodžio 2 lankėsi Vasario 16 gimnazijoje. 11 val. gimnazijos patalpose vyko bendras Kuratorijos valdybos posėdis su Federalinės ir Bado Wōrttembergo krašto vidaus reikalų ministerijų atstovais Ministerialrat Dr.Geissler ir Oberamtsrat Laubner. Išklausti gimnazijos direktoriaus ir Kuratorijos išdininko pranešimai. Pastebėta, kad gimnazija šiais metais išsivers be finansinių sunkumų, nes algas mokytojams ir gimnazijos admi-

nistracijai moka Federalinė vyriausybė, o algoms skiriamos sumos ir praeitais ir šiais metais buvo žymiai padidintos. Kitaip su bendrabučiu. Čia valdžios parama, gaunama iš Baden-Württembergo vyriausybės, jau kelinti metai nepadidėjo, taip kad net pagausėjusių aukų ir pakeltų tėvų įnašų neužteks pakilusioms išlaidoms padengti. Todėl gimnazijos mokytojai ir tarnautojai dalį pajamų, gautų iš padidintų algų, paaukos bendrabučiu.

Valstybės taupymo politika, be abejo, palies ir gimnaziją. Tačiau neatrodo, kad parama labai sumažės.

Per pietus direktorius J.Kavaliūnas pristatė mokiniams ir mokytojams garbingus svečius, o mokiniai įteikė dovanėles: poniai Geisslerienei - gėlių puokštą, dr.Geissleriui - mokinių tautiniais motyvais austą juostą ir Laubneriui - lietuviškų pasakų knygutę vokiečių kalba. Svečių vardu dr.Geissleris dėkojo už malonų priėmimą ir užtikrino, kad Feder.Vokietijos vyriausybė, nepaisydama finansinių sunkumų, gimnaziją toliau rems.

Popiet posėdis buvo tęsiamas iki 15,30 val. Nutarta tokius bendrus pasitarimus sušaukti bent kartą per metus.

G a u s i e v a n g e l i k ų i š k y l a

Gimnazijos evangelikų kapelionas kun.Fr.SKĖRYS kiekvienais metais rudenį suruošia vieno sekmadienio ekskursiją į kurią nors įdomesnę Vokietijos vietovę. Šiemetinei spalio 4 iškylai parinko Europos sostinę Strassburgą, taigi užsienį, kurį su Vokietija jungia vad.Europos tiltas per Reiną. Gal dėl to dalyvių skaičius pasiekė rekordinius 75 (60 mokinių ir 15 vyresniųjų). Keliauta net trimis mašinomis: iš kelionių bendrovės pasamdytu autobusu, gimnazijos autobusiuku ir išvykos vadovo kun.Skėrio automobiliu. Oras pasitaikė gražus.

Į autostradą mašinos įsuko tik pervažiavę Heidelbergą. Saulės nušviesti rudenėjantys laukai bei miškai ir lengva muzika raminančiai nuteikė keleivius. Kol pravažiuotas Baden Badenas ir imta artėti prie sienos, atėjo ir priešpietis. Trumpai sustota pamiklinti kojas. Kai kas spėjo aplankyti ir čia pat esančią keleivių bažnyčią. Po keliolikos minučių pasiektas pasienio miestelis Kehl. Per Reiną persikelta vadin.Europos tiltu. Strassburge prie prancūzų muitinės keleivius pasitinka įvairiaspalvė puokštė Europos Tarybą sudarančių valstybių vėliavų. O kurgi Lietuva, ar ne Europoje, kad nesimato jos trispalvės?

Prancūzų muitininkai ekskursininkais nesidomi. Pasiekę vidurmiestį, autobusu stoty randame laukiančią vadovę. Įsėdusi į autobusą, nurodinėdama šoferiui kuriomis gatvėmis važiuoti, vokiečių ir anglų kalbomis (kai kurie mokiniai iš anglosaksų kraštų vokiškai dar mažai tesupranta) per autobuso langą supažindina su Strassburgu. Aišku, jog tai tik paviršutinis susipažinimas su didmiesčiu, turinčiu apie 400.000 gyventojų ir vadinamu Europos sostine dėl to, kad čia yra Europos tarybos parlamento ir dar kitų europinių institucijų būstinės. Turtingas Strassburgas ir savo įdomia permaininga praeitimi.

Gera pusvalandį pavažinėję po miestą ir grįžę į autobusų stotį, sukertame iš gimnazijos pasiimtus pietus ir išsiskirstome arčiau susipažinti su miestu: čia pat esančia gražaus gotiko katedra, statyta beveik šimtą metų (1277 - 1365) ir dabar, kaip ir daugumas didžiųjų katedrų pasauly, vis remontuojama. Katedra yra įdomiausiame miesto kvartale - senamiesty. Smalsiomis akimis stebime jo pastatus, žmones, krautuvių vitrinas ir aukštas kainas. Su jomis dar arčiau susipažįstame užsukę į kavinę.

Namo pasukame mažesniais keliais per kalvotas apylinkes, elzasiškus miestelius bei kaimus kairėje, taigi prancūziškoje Reino pusėje, niekur nesustodami. Sieną pervažiuojame Weissenburge. Vadovas stabdo mašiną nedideliame pasienio miestely Schweigene, kur švenčiama vyno šventė, užkasti ir, žinoma, paragauti šviežio vyno. Čia prasideda garsioji Vyno gatvė (Weinstrasse). Visi laukai iki pat gatvės apsodinti vynuogėmis. Toje apylinkėse geriausias vokiečių vynas. Kiekvienas vynuogyno savininkas pats jį gamina ir pardavinėja. Pasirinkimas didžiausias.

Ateinančią savaitę turi prasidėti vynuogių derliaus nuėmimas ir su juo susijusios išskilmės. Šiemet laukiama gero vyno, nes praėjusią vasarą buvo pakankamai saulės ir lietaus.

Skambant mokinių dainoms, autobusas pasiekia Romuvą pritemus. Iškyla visi aiškiai patenkinti.

A t e i k i t e   i r   s k a i t y k i t e

Direktorius J.Kavaliūno rūpesčiu gimnazijoje įrengta skaitykla-biblioteka. Jai paskirtas erdvus ir šviesus kambarys I aukšte šalia klasių.

Skaityklos atidarymas įvyko lapkričio 23. Tuoju po didžiosios pertraukos susirinko visi mokiniai, mokytojai ir bendrabučių vedėjai. Atidaromajame žody direktorius klausė: kam ši biblioteka-skaitykla reikalinga? Visos mokyklos, kuriose jam tekę dirbti, skaityklas turėjo, Pagaliau ir mūsų gimnazija ją įsigijo.

Kalbėtojas priminė, kad lapkričio 23 yra Lietuvos kariuomenės šventė. Kariuomenę sudaro ginkluoti žmonės. Visokių ginklų esama. Mūsų mokykloje jaunimui į rankas įduodami dvasiniai ginklai. Šiame kambary turime jų arsenalą: lentynos pilnos knygų, ant stalų išdėstyti laikraščiai ir žurnalai. Mokytojai yra sunėšę savo dėstomų dalykų knygas. Turime ir Lietuvos pogrindžio spaudos. Jau galime skaityti net š.m. rugsėjo išleista Lietuvos katalikų Bažnyčios kronikos 48 Nr. ir kitus leidinius.

Direktorius paprašė mokytojus paaiškinti apie savo dėstomų dalykų knygas. Religijos ir politikos mokytojas kun.Jonas D e d i n a s savo pastabas pradėjo romėnų rašytojo Terencijaus posakiu, kad ir knygos turi savo likimą. Lietuvių literatūrą pradėjo Kr.Donelaitis. Viršuje lentynų kabo jo biustas, lentynose - jo raštai. Lietuviškos knygos istorija dar ilgai bus rašoma... Anot kalbėtojo, mokykla be knygų tai kaip gitara be stygų. Politikos ir religijos dalykų knygos sukrautos viršutinėje lentynoje. Daugelis vokiečių gimnazijų galėtų pavydėti mums čia esamo lobio. Čia yra ir Kūng'as, ir Maceina ir daugelis kitų. Turime vertingos literatūros evoliucijos klausimais, LKB Kronikas. Netruksta skaitybos apie madinguosius seksą ir pilę.

Lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Emilija M e i k i e n ė paaiškino, kad jos dėstomas dalykas knygų kode pažymėtas 8 Nr. Ji pati čia užtinkanti dar neskaitytų knygų. Surinkta gausi literatūra įvairiomis kalbomis, bet mums svarbiausia lietuvių skaityba. Norint pažinti lietuvių literatūrą ir išmokti kalbą, reikia labai daug skaityti. Čia ras tinkamų knygų ir tik ką pradėdantys lietuviškai mokytis ir jau lietuviškai moką.

Lietuvos istorijos ir visuomenės mokslo mokytojas Andrius Š m i t a s nurodė, kad mūsų praeitį gerai nušviečia A.Šapokos "Lietuvos istorija". Daug vertingų žinių iš Lietuvos istorijos galima rasti Lietuvių enciklopedijoje, 4-se tomuose Lietuvių tautos ir valstybės istorijos, redaguotos V.Liulevičiaus, taip pat 4-se tomuose Br.Kviklio Mūsų Lietuvos ir kitur. Visuomenės mokslo žinias teks semtis iš vokiečių vadovėlių, leidžiamų atskiromis knygomis. Bus išleisti 7-8 tomai.

Vokiečių kalbos ir literatūros mokytojas Aloys W e i g e l sakė, kad jo dėstomų dalykų skaityba tokia gausi, jog tik maža dalis pačių reikalingiausių knygų buvo įmanoma iš bibliotekos perkelti į šias lentynas. Tarp jų krinta į akis stori leksikonai, senieji ir naujieji klasikai, vertimai iš svetimų kalbų, netgi pasaulinio garso kriminaliniai romanai. Ir mažieji mokiniai suras sau tinkamų skaitinių. Knygos - nebylūs liudininkai. Jie prakalbinami skaitytojų.

Biologijos mokytojas Edmundas K a c i u c e v i č i u s sakė pastebėjęs, kad mokiniai mėgsta paveiksluotas knygas. Čia jų gausu. Daug žinių iš biologijos mokslo yra leksikinio pobūdžio leidiniuose ir moksliniuose žurnaluose, ypač vokiečių kalba.

Dailės mokytojas Alfonsas K r i v i c k a s pastebėjo, kad asmens, kurio namuose nėra knygų, negalima laikyti kultūringu žmogumi. Dalis gim-

nazijos knygyno perkelta į skaityklą. Svarbiausia knyga - Lietuvių enciklopedija. Sienoje iškabintos taisyklės, kaip reikia laikytis skaitykloje. Skaityba apie meną sukrauta apatinėje lentynoje. Skaitykloje bus rodomi ir filmai, skaidrės. Čia bus dvasinis centras. Dėkojo direktoriui už sumanytą jį įsteigti. Kvietė visus gausiai lankytis ir naudotis čia sukrautu lobiu.

Direktorius Kavaliūnas dar pastebėjo, kad skaitykla vis bus papildoma. Pažadėta atsiųsti vertingų knygų iš Čikagos, bus perkelta a.a.dr.P.Karvelio biblioteka iš Baden Badeno, dr.A.Gerutis iš Berno (Šveicarija) taip pat atveš naudingų leidinių. Tikriausiai ir kiti tautiečiai praturtins mūsų skaityklą. Bet dar ne visos knygos sukataloguotos. Tam darbui bus reikalinga mokinių talka.

Apžvelgę ant stalų išdėliotus laikraščius bei žurnalus ir lentanose sukrautas knygas, mokiniai ir mokytojai išsiskirstė į klases testuoti pamokų.

D i d ž k u k u l i ū (cepelinų) " b a l i u s "

Gimnazijos ūkio vedėjos Eug. L u c i e n ė s iniciatyva lapkričio 28 surengta didžkukulių vakarienė gimnazijos valgykloje. Susirinko apie 70 asmenų, daugumas iš Hüttenfeldo ir artimesnių apylinkių. Užkandus, ir kukulius silpnesniais ar stipresniais gėrimėliais nuplovus, išgėrus kavą su pyragais bei auselėmis, nuotaika pagyvėjo. Atsirado akordeonas. Pasigirdo dainos. Visi buvo įtraukti į šokių sukūrį.

Lauke krito šlapdriba. Tie, kuriems reikėjo toliau važiuoti automobiliu, bijodami, kad nepradėtų šalenti, išskubėjo namo prieš vidurnaktį, o likęs jaunimas linksminosi dar keletą valandų. Kuklus pobūvio pelnas paskirtas gimnazijos pagražinimui.

K a l ė d ū e g l u t ė s r e n g ė j a i

nuoširdžiai dėkoja Broniui M a g d u š a u s k u i iš Schwetzingeno bei dr. med. K. ir R. A š o k l i a m s iš Ulmeno, paaukojusiems eglutei po 1.000 DM.

--- oOo ---

D e m o n s t r a c i j a B o n n o j e

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga buvo pakviesta krikščioniško vokiečių jaunimo (Junge Union) dalyvauti š.m. lapkričio 22 demonstracijoje L.Brežnevo Vokietijoje lankymosi proga. Lietuviškasis jaunimas iš savo pusės paprašė per Vokietijos LB Bendruomenę visus lietuvius tą žygį paremti. Š.m. lapkričio pradžioje vykęs Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas jaunimo užmojui pritarė.

Didesnė grupė susidarė Hüttenfelde. Su vyresniaisiais apie 20 asmenų. Iš pradžių galvota pasisamdyti atskirą autobusą. Paaiškėjus, kad važiuojant su vokiečiais kelionė žymiai pigesnė, prisidėta prie jų.

Iš Hüttenfeldo turistinis autobusas išvažiavo 7,30 val. Viernheime įsėdo dar 12 demonstruotojų. Susirinkimo vieta Josephshöhe šiaurės Bonnoje pasiekta nustatytu laiku - 11 val. Iškėlus Lietuvos trispalvę ir plakatus, prie hüttenfeldiškių grupės prisidėjo negausūs Bonnos apylinkių lietuviai su savo vėliava ir plakatais. Susirinko per 30 lietuvių demonstrantų. Čia pat atsirado latvių jaunimas su savo plakatais bei garsintuvu ir keletas estų su savo vėliava. Tokia šauni pabaltiečių grupė žygiavo didelėje demonstruojančio vokiečių jaunimo srovėje per sostinę nuo Reino krantinės iki centro Marktplatz'e. Automobilių judėjimas buvo sustabdytas.

Demonstrantų reikalavimus išreiškė įrašai jų plakatuose. Lietuvių jaunimo nešami plakatai vokiečių kalba skelbė: Lietuva nori ne SS 20, bet laisvės! Laisvės Paulaičiui, Skuodžiui, Petkui, Kovalevui, Gajauskui! Laisvės Estijai, Latvijai, Lietuvai! Norime grįžti į laisvą Lietuvą! Ir pan. Vokiečių jaunimas plakatais ir skanduojančiais šūkiams pirmiausia reikalavo sovietus pasitraukti iš Afganistano, nusiginkluoti, išgriauti Berlyne mūro sieną, leisti susijungti Vokietijai ir pan. Ir vokiečių plakatuose

matėsi Lietuvą ir lietuvius užsimenančių įrašų. Tūbingeno žmogaus teisių draugija reikalavo laisvės A.Čechanavičiui ir S.Krasiwskiiui. Paklaustos plakato nešėjos studentės paaiškino, kad Čechanavičius yra Rytprūsiose psichiatrinėje ligoninėje laikomas visiškai sveikas lietuvis, kurio išlaisvinimu jos rūpinasi. Vokiečių šeima Heier plakatu prašė Brežnevą išleisti į Vokietiją Alytuje gyvenančius tėvus.

Mitingas prasidėjo 14 val. ir tęsėsi 1 1/2 val. Jį atidarė ir pravedė Junge Union pirmininkas Wissmann. Jis pasveikino svečius, atvykusius iš Norvegijos, Prancūzijos, Anglijos, Belgijos ir kitų kraštų, jaunųjų demokratų ir jaunųjų respublikonų atstovus iš JAV-bių, afganų atstovus, 120 žurnalistų iš visų pasaulio kraštų ir kt. Pasmerkė Nordrhein-Westfalijos vidaus reikalų ministerio įsakymą tame krašte gyvenantiems afganams du kartus per dieną registruotis policijoje, o kitu laiku būti namuose. Tą žinią minia sutiko švilpimu ir pfui šauksmais. Vokiečių laikraščiai rašė, kad Bonnoje gyvenančiam latvių pastoriumi Klavinšui taip pat uždėtas namų areštas. Radijo komentatoriai aiškino, ka namų arešte laikytinų asmenų ilgą sąrašą įteikė sovietai ir vokiečiai sovietų reikalavimą patenkino.

Wissmann sveikino ir giminingos partijos CDU vadus dr.Kohl, dr.Geissler, prof.Biedenkopf, Bundestago narį Mülleman (FDP), kuris taip pat kalbėjo. Jis statė tokius reikalavimus: laisvės Afganistanui! Sovietai turi išsinešdinti iš to krašto, leidžiant visiems afganams grįžti namo (apie 3,5 milijonų benamių). Parėmė Amnesty International reikalavimą gerbti žmogaus teises ir suteikti laisvę Sacharovui, pradėti nusiginklavimą, laisvės žmonėms ir tautoms. Baigdamas pabrėžė atsiribojimą nuo ekstremistų iš dešinės ir iš kairės.

Žinomas rusų disidentas Wladimir Bukowski įspėjo nebandyti pirkti taikos laisvės kaina. Netikime sovietų plepalais apie taiką - žinome, kas pastatė mūro sieną Berlyne. Brežnevas nori Afganistiną paversti 16-ta sovietų respublika. Ten jis eina per žmonių lavonus: šimtai tūkstančių nužudytų, milijonai benamių. Pačioje Sovietų Sąjungoje garbingi žmonės kišami į gulagus ir psichiatrines ligonines. Laisvės šiaurės ir rytų Europos tautoms! - šaukė Bukowskis. Tik tada, kai Brežnevas išpildys tuos reikalavimus, galėsime čia ramiai gyventi.

Rusų rašytojas Maksimovas kalbėjo laisvų rašytojų vardu, pastebėdamas, kad prieš porą savaičių Raudonojoje aikštėje Maskvoje taip pat vyko demonstracijos, kur kalbas sakė rašytojai, dvasiškiai, darbininkai ir kt. Ten jie buvo prievarta suvaryti, o čia esame laisvai susirinke. Neseniai nepriklausomi sovietų rašytojai nusiuntė laišką prezidentui Reaganui. Jame yra ir lietuvių Terlecko parašas. Laiškas ištisai perskaitytas. Toliau Maksimovas pastebėjo, kad Vakaruose garsus posakis - besser rot als tot (geriau būti raudonu, negu lavonu). Tokios alternatyvos nėra. Yra tik vienas pasirinkimas - arba laisvas, arba lavonas. Paskelbė, kad 40.000 demonstrantų vardu siunčiama telegrama badaujančiam Sacharovui, pritariant jo reikalavimams.

Smarkią kalbą išrėžė kovojančių afganų islamo grupės atstovas. Jis skundėsi sovietų karių žiaurumais, žudant afganų vyrus, moteris ir vaikus, nakinant jų turtą ir skelbė afganų ryžtą vesti kovą su įsibrovėliais tol, kol nei vieno rusų kojos nemindžios Afganistano žemės. Jo kalba buvo vis pertraukiama klausytojų šūkiomis - rusai, lauk iš Afganistano ir pan.

Paskutiniai kalbėtojai vėl formulavo demonstrantų reikalavimus, išreikštus jų plakatuose ir minios skandavimu. Demonstracija baigta Vokietijos himnu.

Lietuvių grupė, vėl žygiuodama su vėliavomis ir plakatais per miestą, grįžo prie savo autobuso. Paskubomis numalšins alkį iš namų pasiimtais užkandžiais, nelaukiant kol ims temti, tuo pačiu autobusu ir su tuo pačiu vokiečių jaunimu bei jo vadovais besidalinant demonstracijos išpūdziais, sugrįžta namo.

Nors lapkritys linko į pabaigą, diena pasitaikė šilta ir sausa. Visi sutiko, kad demonstracija buvo malonus pasivaikščiojimas Bonnos gatvėmis.

Kultūros savaitgalis Annaberge

Kultūrinio smaguriavimo ištroškę tautiečiai š.m. spalio 23-25 pripildė Annabergo rūmus. Į ten juos sukvietė Lietuvių kultūros draugijos valdyba ir Pabaltiečių krikščionių studentų sąjungos literatūros būrelis, tiksliau tariant, jų vadovai - Algirdas Palavinskas ir Artūras Hermanas. Na, ir, žinoma, Annabergo šeimininkas kun.senj.J.Urdzė.

Programą pravedė Art. Hermanas. Spalio 23 vakare, vos spėjus susisurinkti keliolikai svečių, glaustais žodžiais jis pristatė tik prieš keletą valandų iš lėktuvo Briusely išlipusį ir į Bonną atskubėjusį rašytoją Algirdą Landsbergį. Tuo pat griebtasi nagrinėti turbūt svariausias jo kūrinys - drama "Penki stulpai turgaus aikštėje". A.Hermanas pateikė turinio santrauką. Paklaustas, autorius paaiškino vieno pagrindinių veikalo personažų - Pasakotojo - literatūrinę kilmę ir vaidmenį. Aiškintasi kūrinio politinis ir psichologinis fonas, laikas, suminėtos dartinės pažiūros į partizaninio karo naudingumą ar kenksmingumą.

Spalio 24 rytą, suvažiavus daugiau dalyvių, buvo tęsiamas veikalo nagrinėjimas. Autorius pastebėjo, kad "Penki stulpai turgaus aikštėje" nėra tezinė ar ideologinė drama - nedaromos galutinės išvados. Joje randa vietos įvairios pažiūros. Todėl kai kurie kritikai pasigedo aiškesnio pasisakymo. To nepaisant, žiūrovus ji pagauna. Vaidinant veikala Detroitė, Mich., karštesni žiūrovai net į krūtines susikibo.

Mėginta susitelkti prie atskirų personažų aptarimo ir paryškinti skirtumus tarp gyvenimiškos ir meninės tikrovės. Rašyt.Landsbergis patenkino klausėjų smalsumą, paaiškindamas, kad "Penki stulpai turgaus aikštėje" yra keletą kartų vaidinti lietuvių, latvių ir amerikiečių teatrų, rodyti Kanados televizijoje. Drama išversta į anglų ir latvių kalbas, verčiama į vokiečių ir ispanų.

Šeštadienį (spalio 24) vakare apie 70 klausytojų pripildė didžiąją Annabergo rūmų salę. Alg.Landsbergį pristatė rašytojas Ed.Cinzas, supažindindamas susirinkusius su kūrėjo nueitu keliu nuo pradžios mokyklos suolo iki universiteto profesoriaus katedros ir jo parašytais veikalais, kurių dauguma laimėję įvairias premijas.

Perdavęs Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos sveikinimus, rašytojas pradėjo savo rečitalį, trukusį apie porą valandų. Labai raiškiai ir pagaušančiai, su aktorišku išradingumu paskaitė ištraukų iš "Paskutinio pikniko", "Penkių stulpų turgaus aikštėje", iš humoreskos "Barzda" ir humoristinę novelę "Dainos gimimas".

Ir reiklūs muzikos mėgėjai surado giriančių žodžių Krefeldo teatro operos solisto Ričardo Daunoro ir pianisto Thomas-Michel Gribow koncertui. Pradėjo Th.M.Gribow Beethoveno sonata fortepionui E-dur op.41. Po to jis akompanavo R.Daunorui, dainuojančiam Beethoveno, Verdžio ir Mozarto operų arijas.

Antrąją koncerto dalį po trumpos pertraukos vėl pradėjo pianistas Gribow trimis Čiurlionio kūriniams fortepionui. R.Daunoras padainavo 7 lietuvių liaudies dainas, komponuotas V.Blašiaus, R.Žigaičio, St.Šimkaus, J.Gruodžio ir M.Petrausko. Solistas buvo iššauktas kartoti.

Vėlesnį vakarą svečiai praleido šnekučiuodami, dainuodami ir šokdami.

Sekmadienis (spalio 25) pradėtas ekumeninėmis pamaldomis. Pamokslą apie žinojimą ir tikėjimą pasakė kun.senj.J.Urdzė. Šv.mišias aukojo tėv.dr. Konstantinas Gulbinas. Giedojo visa koplyčia ir solo kun.K.Senkus, palydimas prof.dr.Vytenio Vasyliūno.

Po pamaldų Lietuvių kultūros draugijos nariai vykdė metinį susirinkimą, o kiti toliau nagrinėjo Alg. Landsbergio kūrybą. Į LKD susirinkimą atsilankė 17 narių. Pirmininkavo Algirdas Palavinskas, sekretoriavo Paulina Ivinskienė. Atsistojimu pagerbtas prieš metus miręs vienas tos Draugijos steigėjų ir paskaitininkų dr.Jonas Grinius.

Pranešimą apie kultūrinio darbo tikslus ir galimybes skaitė kun. K. Sen-

kus. Prelegentas citavo Draugijos statutą ir žiūrėjo, kaip jis vykdomas ar nevykdomas. Pasigedo artimesnio bendradarbiavimo tarp kultūros darbuotojų. Pabrėžė kultūrinio gyvastingumo svarbą. Liet. kultūros derlių ir jis galėjęs praturtinti savo ką tik išleistu giesmynėliu. Jei LKD sudarytų progą Vokietijos lietuviams bent porą kartų per metus kultūriškai pabendrauti, savo egzistencija ji pateisintų.

Per diskusijas pasisakyta už reikala daugiau derinti Vokietijos lietuvių institucijų darbą, iš anksto planuojant ir skelbiant numatomus renginius. Svarstyta, kokį renginį LKD galėtų suruošti ateinantį pavasarį. Jam numatytas Freudenstadtas Schwarzwalde.

Pirmininko A. Palavinsko nuomone, kun. K. Senkaus referatas ir buvęs ataskaitinis valdybos pranešimas. Jo sąžinę slegianti nepakankama LKD veikla. Vėliau nariai jį ramino, jog nereikia per aukštai šokti, o stengtis veikti galimybių ribose.

Iždininkas R. T e n d z e g o l s k i s pranešė, kad kontrolierius dipl. inž. Mečys Strumila vakar patikrino dvejų metų piniginę apyvartą ir rado, kad ji vedama tvarkingai. Šitoji Valdyba perėmė 1979 lapkričio 30 kasą su 599,96 DM. Nuo to laiko iki 1981 spalio 23 gauta pajamų 1.660,--DM. Per tą patį laikotarpį išleista 1.263,80 DM. 1981.X.23 kasoje buvo 996,16 DM. Iš šios sumos prisidėta prie rašytojo Alg. Landsbergio kelionės iš New Yorko išlaidų ir solisto R. Daunoro bei pianisto T.M. Grabow honorarų sumokėjimo.

LKD turi 58 narius. Nario mokesčių sumoka 38. Valdyba atleista nuo atsakomybės už ligšiolinę veiklą. Susirinkimui prašant, visi Valdybos nariai sutiko pasilikti ir dirbti dar vieną kadenciją, tik dr. A. Veigel susikeitė pareigomis su P. Ivinskiene. Tuo būdu naująją Valdybą sudaro: pirmininkas Algirdas Palavinskas, vicepirmininkas kun. K. Senkus, sekretorė dr. Alina Veigel-Plechavičiūtė, iždininkas Rič. Tendzegolskis ir narė Paulina Ivinskienė.

LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS

pradėtas š. m. gruodžio 4 vakarone Kurpfalzo svetainėje Hüttenfelde. Susirinko apie 10 asmenų. Visi pasipuošę daktaro ar panašiais akademiniais laipsniais.

Oficialiai suvažiavimas atidarytas gruodžio 5-tą 9,30 val. Vasario 16 gimnazijos skaitykloje. Pradėjo Instituto pirmininkas V. Bartusevičius, pastebėdamas, kad LKI įsteigtas š. m. kovo 7 ir tuoj pradėjo darbą. Šis suvažiavimas yra pirmasis.

Vokietijos LB Valdybos vardu sveikinimo žodį tarė jos iždininkas Rič. Tendzegolskis, Vasario 16 gimnazijos - jos direktorius J. Kavaliūnas.

Soc. mag. V. B a r t u s e v i č i u s kalbėjo apie LKI uždavinius ir darbus. Instituto steigimo mintis sena. Ji įgavo konkrečias formas, kai Vokietijos LB Valdyba 1980 birželio 12 nutarė imtis paruošiamųjų steigimo darbų, o lapkričio 29 priėmė laikiną statutą.

LKI tikslas - dirbti tuos lituanistinius darbus, kurių niekas kitas nedirba, ir siekti, kad darba atliktų apmokami tarnautojai. Kalbėtojas nurodė, kad ir okupuotame krašte lietuvių padėtis nelengva, o gyvenančius svetur skalauja svetimos bangos. Pirmaeiliai LKI uždaviniai - išlaikyti, kurti ir skleisti tautinę kultūrą. Tiems uždaviniams vykdyti siūlė: steigti centrinę lituanistikos biblioteką, įkurti moksliniais pagrindais tvarkomą archyvą, daugiau angažuoti Pabaltiečių (vokiečių-lietuvių) draugijoje, spausdinti leidinius ypač vokiečių kalba, ruošti mokslines konferencijas su akademinio lygio paskaitomis.

Kun. Bronius L i u b i n a s savo paskaitoje apie lietuviškos išeivijos bangas plačiai apžvelgė mūsų emigracijos tarpsnius, pradėdamas vidine kolonizacija viduramžiais ir baigdamas didžiąją pokario bangą su vėlesniais mažesniais bangavimais. Prelegentas gana smulkiai sužymėjo lietuvių tel-

kinius pasaulyje, nušvietė jų kūrimosi aplinkybes, jų organizacijas, spaudą ir religinę, kultūrinę bei ekonominę veiklą. Šalia bendrų faktų bei skaičių pateikė ir įdomių atitinkamų laikų lietuvių išeivio buitinio gyvenimo smulkmenų.

Per diskusijas pageidauta daugiau dėmesio skirti mūsų išeivijos istorijai. Pastebėta, kad Vokietijos lietuvių gyvenimas dar mažai paliestas istoriko plunksnos.

Tėvas dr. Konstantinas Gulbinas, OFM Cap., nušvietė aplinkybes, kurios iššaukė "Lietuvos katalikų Bažnyčios kronikų" pasirodymą Lietuvoje. Tai buvo bylos kunigams Seskevičiui, Zdebskiui ir Bubniui už vaikų mokymą religijos tiesų, Lietuvos kunigų memorandumai sovietiniams valdovams Vilniuje ir Maskvoje, Kalantos susideginimas. 1972 pradėtos leisti LKKB išeivina periodinio laikraščio tikslumu, nors daug jų bendradarbių ir platintojų įkalinta ir ištremta.

LKKB verčiamos į daugelį kalbų. Jos atlieka svarbų vaidmenį, informuojant svetimtaučius apie padėtį Lietuvoje. Vokietijoje jos leidžiamos vokiečių kalba. Jau išleistas 31 numeris, kiti 7 jau surinkti. Ryšium su pasikeitimais leidimą finansuojančiose įstaigose, LKKB leidimas susidūrė su sunkumais. Apie tai patyrusi Nijolės Sadūnaitės biurelio vadovė sesuo Michaela (Donauwörth) surinko keletą tūkstančių DM ir pasiuntė leidėjams. Bet tai problemos neišsprendžia, nes šešių LKKB išleidimas kainuoja 30.000 DM.

Diskusijose siūlyta patyrinti, ar nebūtų geriau LKKB leidimą išimti iš Institutum Balticum kompetencijos. Gerintina vertimų kokybė. "Glaube in der Zweiten Welt" Šveicarijoje taip pat skelbia LKKB vokiečių kalba. Reiktų pabandyti suderinti jų vertimą ir leidimą Vokietijoje ir Šveicarijoje.

Dr. Kajetonas J. Čeginskas savo paskaitoje apie Lietuvos rezistenciją priminė mūsų palyginti nesenos garbingos, bet ir skaudžios praeities laikotarpį. Lietuvoje okupantas stengiasi ją uždengti propagandinių dūmų skraiste. Bet jaunoji karta nori žinoti teisybę.

Pasipriešinimas prasidėjo pirmomis okupacijos dienomis 1940 ir tęsiasi iki šiandien. Minime 40 metų sukaktį ne tik Lietuvos okupacijos, bet ir garbingų laisvės kovų. Prelegentas suminėjo svarbiuosius žuvusius partizanų vadus. Jų buvo daug. Visi keliasdešimt tūkstančių žuvusių vyrų ir moterų buvo didvyriai. Ilgėliau sustojo prie vieno žymiausių partizanų vadų - prie Juozo Lukšos-Daumanto, žuvusio prieš 30 metų. Nėra žinoma jo kapo vieta. Gal ir nebūs niekažados sužinota. Tačiau jo žygiai, įrašyti mūsų laisvės kovų istorijoje, pasiliks per amžius.

Juozas Lukša buvo gimęs 1921. Į pasipriešinimo raudonajam okupantui sąjūdį įsijungė 1940. Bolševikų buvo uždarytas į kalėjimą. Išsilaisvino 1941. Pradžioje antros sovietų okupacijos dar studijavo, bet jau 1946 buvo priverstas išeiti į mišką pas partizanus. Visą laiką stengėsi apjungti visus ginkluotus dalinius, kovojančius prieš okupantus. Lemiamai prisidėjo prie išaiškinimo Erelio (Juozo Markulio) išdavystės. 1947 gale atvyko į Vakarų. 1948-1950 parašė dokumentinės vertės knygą "Partizanai už geležinės uždangos". 1950 spalio mėn. parašiotu nusileido Lietuvoje pas partizanus. Žuvo 1951. J. Lukšos giminių likimas: 11 nužudytų, 20 ištremtų.

Nors 1952 laikomi ginkluoto pasipriešinimo Lietuvoje pabaiga, bet tais metais dar veikė 7 partizanų apygardos. Paskutinis ginkluotas partizanas nukautas 1965 gegužės mėn. Molėtų rajone. Dabar Lietuvoje vyksta pasyvus pasipriešinimas.

Per diskusijas pabrėžtas reikalas turėti pilną Lietuvos politinių kalinių sąrašą su tiksliais adresais. Suvažiavime dalyvavo 16 asmenų.

Suvažiavimo išvados: steigiamas LKI archyvas, kuriam patalpas Vokietijos LB Valdyba jau paskyrė. Vedėju sutiko būti Andrius Šmitas. Kasmet ruošini LKI suvažiavimai su akademinio lygio programa. Leistini LKI pranešimai (publikacijos). Pradėtina ruošti Vokietijos lietuvių istorija.

Sekmadienio rytą keletas suvažiavimo dalyvių atsilankė į tėv. dr. Konstantino aukojamas šv. mišias ir klausėsi jo pamokslo apie skubėjimą pas Kristų.

SIMPOZIUMAS APIE PABALTIJO UNIVERSITETUS

Johan-Gottfried-Herder institute Marburge (Vokietija) 1981 spalio 1-3 įvyko "Baltische Historische Kommission" suruoštas tarptautinis simpoziumas tema "Tartu, Rygos ir Vilniaus universitetai 1579-1979". Vadovavo prof.dr.Gert von Pistohlkors iš Göttingeno. Perskaitytos 22 paskaitos-referatai, daugiausia universiteto profesorių iš Vokietijos, JAV-bių, Estijos ir Latvijos (iš Talino ir Rygos). Niekam neatvykus iš Vilniaus ir iš JAV-bių (dalyvauti buvo užsirašę prof.Goštautas ir prof.Kondratas), pareišką atstovauti Lietuvai atliko dipl.agr.Margaretė Holcmanaitė iš Gieseno universiteto ir dr.Povilas Reklaitis, Herderio instituto bibliotekos tarnautojas, kuris skaitė paskaitą "Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejus 1979: literatūra ir rezultatai".

Ta pačia tema Herderio institutas š.m.rugsėjo mėn. išleido dr.Reklaičio paruoštą 108 psl. su paveikslais leidinį su lietuvių ir lenkų spaudos ištraukomis, išverstomis į vokiečių kalbą, serijoje "Dokumentation Ostmitteleuropa" 1981 Nr.1/2. Kaina 5,50 DM. Turiny: įvadas; Vilniaus universiteto istorija ir jo epochos; jėzuitai ir naujoji jų švietimo sistema; lenkų egzilų balsas; jubiliejinė lenkų šventė Londone; lietuvių egzilų balsas; jubiliejinė lietuvių šventė Clevelande; Vilniaus universiteto istorija marksistiniu požiūriu; atsakymas į pirmesnę straipsnį; iš Lietuvos Vilniaus universiteto 1918 statuto; neramūs XX amžius; šiandieninis rektorius apie 400-metinę sukaktį; šiandieninė universiteto būklė; šventinio akto Vilniuje paruošimo problemos; jubiliejinė šventė Vilniuje; cantus magnificat; parankos iš Bialystoko; pagrindinė problematika; 15 psl.paveikslų ir Didž.Lietuvos kunigaikštijos XVI-XVIII a.žemėlapiukas.

P a b a l t i e č i ų d r a u g i j o s k o n f e r e n c i j a
Šiomet vyko spalio 30 - lapkričio 1 Vokiečių rytų akademijos namuose Lüneburge. Pabaltiečių draugija Vokietijoje (Baltische Gesellschaft in Deutschland, e.V.) sudaro Vokiečių-estų, Vokiečių-latvių ir Vokiečių-lietuvių sąjungos. Kiekviena jų turi po du pirmininkus - vokiečių ir pabaltietį. Vokiečių-lietuvių sąjungos pirmininkas yra didelis lietuvių bičiulis muzikas dr.H.J.Dahmen ir dr.A.Gerutis.

Konferenciją sveikinimo žodžiu atidarė dr.A.Gerutis iš Berno (Šveicarija). Pagerbti mirę pirmininkai dr.R.Toyka ir Kerson.

Apie tai, kaip amerikiečiai žiūri į Pabaltijo valstybes, kalbėjo Estų pasaulinės tarybos pirmininkas Ulo Savi iš New Yorko. Po paskaitos prelegentas atsakinėjo į klausimus.

Ministeris dr.A.Gerutis supažindino auditoriją su vokiečiams ir net mūsų Pabaltijo kaimynams mažai žinomu lietuvių sukilimu 1941. Proga apie jį kalbėti davė 40-osios sukilimo metinės.

Pasaulinės latvių organizacijos įgaliotinis ir jos informacijos biuro Mūnstery vedėjas Julijus Kadelis pateikė žinių apie tai, kaip sovietai panaudoja pabaltiečius kare prieš afganus. Pabaltiečių organizacijos yra kreipusiosis į afganų sukilėlius, prašydamos nešaudyti į nelaisvę paimtų sovietų karių, nenustačius jų tautybės, nes tarp jų gali būti pabaltiečių, kurie yra siunčiami kariauti prieš savo norą. Į sovietinę uniformą dėvinčius pabaltiečius lietuvių, latvių, estų ir rusų kalbomis išplatintais atsisaukimais kreipiamasi tokiais žodžiais: "Nepresidėkite prie rusų imperialistinės politikos - nešaudykite afganų, nenaikinkite jų namų ir laukų".

Pabaltiečių draugijos delegatų susirinkimas garbės pirmininkais išrinko Lietuvos įgaliotą ministerį dr.Albertą Gerutį, Latvijos atstovą JAV-bėse pavaduotoją V.Kreicbergą, Estijos atstovą Jaaksoną ir Kėlno universiteto prof.B.Meissnerį.

VYSK. A. DEKSNYS PAS HAMBURGO LIETUVIUS

lankėsi š.m. spalio 31. Vakare Šv.Ansgaro bažnyčioje su kunigais dek.V. Šarka, dr.A.Savicku ir W.Sanders koncelebravo šv.mišias ir pasakė pamokslą Visų Šventų ir Vėlinių tema. Pamokslininkas priminė ir žydų naikinimą

praėjusiame kare. Solo giedojo Vilija Mozūraitytė, smuiku grojo M.Kollars, vargonavo prof.dr.V.Vasyliūnas. Giedojo ir visa bažnyčia. Su vyskupu pabendrauti hamburgiškiai turėjo progos per po pamaldų parapijos salėje vykusią vakarienę, kurią suruošė liet.bažnytinis komitetas (T.Lipšienė, D.Jonušienė, P.Gražulis).

PAMALDOS UŽ ŽYDUS IR KONCERTAS HAMBURGE

Gyd.L.Pašaitienės ir ev.kun.dr.von Schlippe š.m. lapkričio 1 popiet Šv. Petro bažnyčioje surengtos iškilmės sutraukė apie 2.000 žmonių. Kalbėtojais - gyd.L.Z.Pašaitienė, kun.dr.G.von Schlippe, vysk.A.L.Deksnyš, kun.dr. A.Liepkaļns, rašytojas G.Laub, rašytojas Icchokas Meras iš Izraelio. Stipri buvo muzikinė dalis, kurią atliko prof.dr.V.Vasyliūnas (vargonai), prof. D.Geringas (cello), T.Schatz (vargonai), Mich.Kollars (smuikas) ir Montaverdi choras, vadovaujamas prof.Jürgen.

Programos atlikėjams ir garbingiems svečiams po koncerto buvo suruoštas priėmimas parapijos salėje. Tiek iškilmių suruošimu, tiek jų pravedimu ir svečių pavaišinimu daugiausia rūpinosi Hamburgo lietuviai. Iškilmes aprašė vokiečių laikraščiai, ypač pabrėždami meistrišką D.Geringo grojimą.

P i r m a s l i e t u v i s n u n c i j u s

Vatikano laikraštis OSSERVATORE ROMANO rašo, kad prel.Joną Bulaitį popiežius paskyrė nuncijum Vid.Afrikos respublikoje Kongo ir apaštališku delegatu Čadui. Ryšium su tomis pareigomis jis pakeltas tituliariiniu arkivyskupu.

Arkiv.J.Bulaitis yra gimęs 1933 Londone senųjų lietuvių ateivių šeimoje ir gražiai kalba lietuviškai. Ilgus metus studijavo Romoje, yra baigęs diplomatinę mokyklą. Iki šiol yra buvęs Vatikano diplomatinėje tarnyboje įvairiuose kraštuose.

SVARSTYTA VOKIETIJOS LIET. KATALIKŲ SUVAŽIAVIMO PROGRAMA

Kun. K. S e n k u s , atvykęs iš Stuttgarto š.m. lapkričio 24, sukviėt būrelį Hüttenfeldo lietuvių katalikų pasitarti dėl ateinančiais metais ruošiamo Vokietijos lietuvių katalikų suvažiavimo programos. Pasitarime dalyvavo trys kunigai - K.Senkus, Alf.Bernatonis ir J.Dėdinas -, gimnazijos direktorius J.Kavaliūnas ir keletas pasauliečių, iš viso apie 10 asmenų.

Kun. Senkus painformavo, jog kalbamas suvažiavimas įvyks 1982 birželio 17-20. Kadangi praėjusio suvažiavimo patalpomis ir maistu visi buvo patenkinti, tai ir 1982 jis rengiamas toje pačioje vietoje, būtent Dieburge, vysk.Kettelerio vardo rekolekcijų name.

Praėjusią vasarą jis lankėsis Mūnchene. Tenyškščiai lietuviai 1982 suvažiavimui pasiūlė įdomią temą, būtent - Ar galima tikėti be dogmų? Klausimas liečia mūsų tikėjimu pagrindus - credo.

Pernyškščio suvažiavimo modelis buvo geras: rytais - meditacijos, priešpiet - paskaita ir diskusijos pagrindine tema, popiet - šalutinių temų svarstymas, vakarais - filmai, skaidrės, draugiškas bendravimas. Pokalbio dalyviai pritarė kun.K.Senkus bei mūncheniškių planui ir pažadėjo remti jo įgyvendinimą.

Žvalgantį pajėgesnių referentų, daugumos akys krypo į užsienius. Simpoziumą, kaip ir praėjusiais metais, turėtų sudaryti ir praveisti lietuviškasis Vokietijos jaunimas. Išreikšta viltis, kad jaunimas paveikiai dalyvaus ir meninės dalies atlikime. Bažnytinės muzikos koncertas galėtų būti viešas.

IR VOKIEČIAI REMIA PUNSKO GYVENTOJUS

1981 spalio 23 "Westfalenpost" ir spalio 27 "Siegener Zeitung" laikraščiai rašė apie Netphen miestelio CARITAS organizacijos rinkliavą paremti Lenkijos gyventojams. Surinkta apie 80 centnerių maisto ir drabužių. Sudaryta apie 600 paketų iš konservų, miltų, riebalų, mandamino, pudingo miltelių,

kakavos, avižinių dribsnių, ryžių, drabužių ir vaistų. Vertingos gėrybės sunkvežimiu pasiųstos į Punską. 148 paketai nebetilpo. Jie palikti kitai siuntai, kuri numatyta ateinantį pavasarį.

"Westfalenpost" nurodo, kad Netphene gyvenęs lietuvis jau anksčiau yra užmezgęs ryšius su Punsko gyventojais. Tas vokiečių laikraščio minimas lietuvis yra VLB Bonn-Kölno apylinkės pirmininkas Jonas Ivanauskas. Jis lydėjo transportą 1.400 km kelią į Punską. Kadangi vaju vykdė katalikų šalpos organizacija Caritas, tai dovanos perduotos Punsko lietuvių klebonui išdalyti gyventojams. J.Ivanauskas įteikė jam ir ilgą remtinų asmenų sąrašą. Savo kelionės į Punską išpūdžiais J.Ivanauskas pasidalino Vokietijos LB darbuotojų suvažiavime lapkričio 7.

G i m n a z i j o s t a u t i n i ū š o k i ū g r u p ė

Š.m. gruodžio 13 (sekmadienį) popiet gražiai išpuoštoje Romuvos pilies salėje suruošė kavutę-bazarą. Atsilankė Romuvos gyventojai, vienas kitas toliau gyvenantis tautietis ir keletas vietos vokiečių šeimų su vaikais. Tautinių šokių grupės vedėja mokyt. Joana V a i č i u l a i t y t ė, atidarydama renginį paaikškino, kad iš jo gautu pelnu norima sutvarkyti tautiniai šokėjų drabužiai, kuriais buvo apsirengusios beveik visos mokinės.

Šokėjos vaišino svečius kava ir arbata, skaniais pyragais bei tortais (vien E.Lucienė iškepė 3) ir pardavinėjo Kalėdų atvirukus, pačių gamintus eglutės ir kitus papuošalus bei rankdarbius.

Mergaitės pašoko abrusėlių ir audėjėlę, o berniukai - oželį. Akordeonais šokius palydėjo mokyt.Mečys Buivys ir mokinys Arvydas Herbstas. Jie yra nuolatiniai grupės akordeonininkai.

Gimnazijos tautinių šokių grupėje šoka 24 mokinės-iai: 16 vyresniųjų ir 8 jaunieji. Jaunių grupę moko mokinė Lidija Kairytė. Su tautinių šokių grupe J.Vaičiulaitytei dirbti padeda mokyt.Dalia Grybinaitė ir buv.Vasario 16 gimnazijos mokinė Aldona Günther-Pauliukonytė. Ateinantį pavasarį grupė žada surengti pasirodymą platesnei visuomenei. Po Velykų iš JAV-bių atskrenda patyrusi lit. tautinių šokių mokytoja ir New Yorko taut.šokių grupės "Tryptinis" vedėja Jadvyga Matulaitienė patobulinti šokėjų choreografijos.

K ū č i a s

Vasario 16 gimnazija ruošia gruodžio 18. Į jas pakviesti mokinių tėvai, Kuratorijos nariai, LB ir vietos vokiečių visuomenės atstovai, su kuriais gimnazija artimai bendradarbiauja.

J o n a s I v a n a u s k a s ,

VLB Bonn-Kölno apylinkės pirmininkas, siunčia nuoširdžius kalėdinius bei naujamečius sveikinimus savo apylinkės nariams ir linki linksmai bei prasmingai praleisti Didžiasias Šventes.

N u m a t o m i r e n g i n i a i 1982:

KALĖDŲ EGLUTĖS: sausio 2 Mūnchene ir sausio 6 Stuttgarte, Hallschlag.
VASARIO 16 MINEJIMAI: vasario 13 Hamburge; vasario 20 Mūnchene, Haus der Begegnung. Dainuoti pakviesti A.ir A.Šalčiai. Vasario 21 - Memmingene.
VAIKŲ VASAROS STOVYKLA Romuvoje (Hüttenfeld) liepos 17 - rugpjūčio 1.
XXIX EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITE rugpjūčio 15-21 St.Mary's College, Strawberry Hill, Twickenham (netoli Londono) Didž.Britanijoje.

J i e š k o m a s JONAS MARGANAVIČIUS,

gimęs 1925 lapkričio 11 Kaune, Lietuvos pilietis, graikų-katal.tikėjimo. Nuo 1944 rugsėjo iki 1945 balandžio buvo Mauthauseno koncentracijos stovykloje. 1950 jo paties gyvenamoji vieta nurodyta München 19, Volkhart-

strasse 70, bet Mūncheno gyventojų registracijos įstaiga apie jį jokių žinių neturi. Jieško per Vokiečių raudonąjį kryžių Rusijoje gyvenantis brolis.

Kas turėtų žinių apie J.Marganavičiaus ankstesnę ar dabartinę gyvenvietę bei jo adresą, prašomi pranešti Msgr.dr.Jonui Avižai, 8000 München 2, Unterer Anger 17/I.

M I R U S I E J I

R i c h a r d MAY, VLB Hannoverio apylinkės narys, mirė 1981 rugpjūčio 28. Buvo gimęs 1909 vasario 2. Ilgą laiką gyveno Langenhagene.

V e r n e r i s KIMINUS, VLB Bad Zwischenahno apylinkės narys, širdies priepuoliu mirė 1981 rugsėjo 17 Rastedėje. Palaidotas rugsėjo 25 Oldenburg-Omstede kapinėse. Gedulingas šv.mišias aukojo ir laidojimo apeigas atliko kun.V.Šarka. Buvo gimęs 1944 gegužės 18 Klaipėdoje. Mokėsi Vasario 16 gimnazijoje ir ją baigė. Visi buvę mokytojai ir mokyklos draugai geru žodžiu prisimena velionį. Prieš mirtį mokytojavo Rastedėje.

J a n i n a RETIKYTE, Vokietijos LB narė, mirė po operacijos 1981 lapkričio 19 Grosshansdorfo (Hamburg) ligoninėje. Palaidota Mūnster/Westf.-Kinderhaus kapinėse lapkričio 25. Gedulingas šv.mišias koncelebravo kunigai tėv.dr.Konstantinas Gulbinas, dek. V. Šarka ir P.Girčius. Velionės globėja dr.med.Elisabeth Hafkemeyer, kuri ja iki mirties rūpinosi, visus laidotuvių dalyvius pakvietė į parap.salę užkandžių.

Velionė buvo gimusi 1934 vasario 6 Lankeliškiuose, Vilkaviškio apskr. Mokėsi Vokietijoje. Daug metų praleido įvairiose sanatorijose besigydydama. Gyveno Mūnstery/Westf.

A d o l f a s ŠUMINAS, Vokietijos LB narys, mirė 1981 rugsėjo 20 Oberhausen-Sterkradėj. Palaidotas rugsėjo 23 Sterkradės kapinėse prie Wittestr. Gedulingas šv.mišias aukojo ir laidojimo apeigas atliko tėv.dr.Konstantinas Gulbinas. Buvo gimęs 1915 birželio 26 Utenos apskr. Liko našlė ir giminės Lietuvoje.

K o n s t a n c i j a LAPĖNIENĖ mirė 1981 lapkričio 15 Buxheime senelių prieglaudoje. Palaidota lapkričio 20 Biberach a.d.Riss kapinėse, kur 1966 palaidotas jos vyras Petras. Buvo gimusi 1894 birželio 4 Utenoje. Lietuvoje Lapėnai buvo turtingi žmonės, bet per karą viską prarado. Velionė ilgesnį laiką gyveno Biberache iš socialinės pašalpos.

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Dr.med. K. ir R. Ašokliai iš Ulmeno	500,--DM
Dr.med. Stasys Šereika iš Queidersbacho	200,-- "
Dr.sc.agr. E. Seika iš Augsburgo	100,-- "
Dr. Dolles iš Lauingeno	50,-- "
Edm.iš Göttingeno	40,-- "
Edm. Jurkšas iš Stuttgarto	35,-- "
XY iš Bonnos	30,-- "
Ign.Visakaitis iš Kostheimo, XY iš Bonnos, R.Juodzevičienė iš Ochsenfurto, M.Sprogies iš Schwetzingeno, J.Pyragas iš Lübecko ir Juozas Janušaitis iš Bielefeldo po	20,-- "
Dr.P.Reklaitis iš Weimaro-Lahn 2, Harry Mett iš Rüsselsheimo, Pr. Peteraitis iš Monsheimo ir XY iš Pulheimo po	10,-- "

Ačiū.

K r y ž i a u s r e m o n t u i a u k o j o

Kazys Bernotavičius iš Kaiserslauterno ir W.Fugalewitsch iš Schleseno po 50,--DM. Nuoširdi padėka. Konto-Kreuz Nr.8 9846 11 BLZ 509 914 00 Volksbank Kreis Bergstrasse 6840 Lampertheim

=====
Vokietijos LB Valdybos INFORMACIJOS 6840 Lampertheim 4 Tel.06256-322
Banko sąskaita - Konto Nr.5817978 BLZ 67070010 Deutsche Bank 6940 Weinheim